

Bejaard en ontheemd

Veel verzorgingshuizen zijn al gesloten. Sint Jacob, Groenhof, De Den, het Willem Dreeshuis en Gaasperdam volgen nog. Gevolg: honderden ouderen moeten verkassen. 'Wat hangt ons boven het hoofd?'

tekst **MALIKA SEVIL** illustraties **CHANTAL VAN WESSEL**

Er zijn expats die minder vaak verkassen. Tine Zwiers (81) woonde afgelopen vier jaar maar liefst in drie verschillende verzorgings- en verpleeghuizen. En nummer vier komt er aan. Want Groenhof, waar ze nu verblijft, wordt eind dit jaar opgedoekt. "Ik word er moedeloos van. Ik ben net zo lekker gewend. De medewerkers

zijn geweldig, ze nemen me mee naar buiten: naar de Xenos, naar de Ten Katemarkt en als ze naar huis gaan, dan zwaaien ze altijd nog altijd even als ze op straat lopen." Zwiers wijst naar buiten. Naar de drukte op de Marnixstraat. Daar lopen ze dan dus. En áltijd zwaaien, hè.

Maar nu even niet. Want op het moment dat Zwiers haar verhaal doet, verzamelen de medewerkers zich in

een zaaltje om zich door de bazen van Amstelring te laten bijpraten over de gevolgen van de sluiting van Groenhof. De medewerkers lopen deze week in shirts van vakbond Abvakabo FNV. Met vraagtekens. Waar is het sociaal plan voor de medewerkers die ontslagen worden? En waarom is er nog niet met de bewoners gepraat over hun woonwensen? Waar moeten zij naartoe? Niemand die het weet.

Ook Zwiers niet. Tegen haar raam hangen ook twee A4-tjes met vraagtekens.

Het is, kortom, onrustig bij de Groenhof. "Mensen zijn angstig. Wat hangt ons boven het hoofd?" zegt Zwiers. Haar dochter Renate Zwiers vult haar aan: "En krijg je straks de zorg en aandacht die je nodig hebt?" Tine Zwiers schudt haar hoofd: "Precies! Dát gevoel." Voor de familie

Zwiers is dat geen onterechte vrees, want Tine heeft de nodige vervelende ervaringen achter de rug. Het begon vier jaar geleden met de verhuizing van de eigen woning naar het Willem Dreeshuis in Oost. Tines man, die haar bij de eerste ontmoeting onmiddellijk tot de allermooiste had bestempeld, leefde toen nog. "Als hij met de rolstoel buiten stond, lieten de medewerkers hem gewoon staan. Ik moest hem naar binnen halen, terwijl ik zelf ook in een rolstoel zit."

Tine heeft een 'neurologische ziekte waar geen medicijn voor is' en die haar na de dood van haar echtgenoot zo opbrak dat ze was aangewezen op gespecialiseerde GGZ-zorg. Ze ver-

Locaties van woon- zorgcentra in Amsterdam

- ORGANISATIE**
- Amstelring
 - Amsta
 - Cordaan
 - Eevan
 - PuurZuid
 - ZGAO
 - Zonnehuisgroep
 - ⊗ gesloten

Bron: Amstelring, Amsta, Cordaan, Eevan, Puur Zuid, ZGAO, Zonnehuisgroep © Het Parool

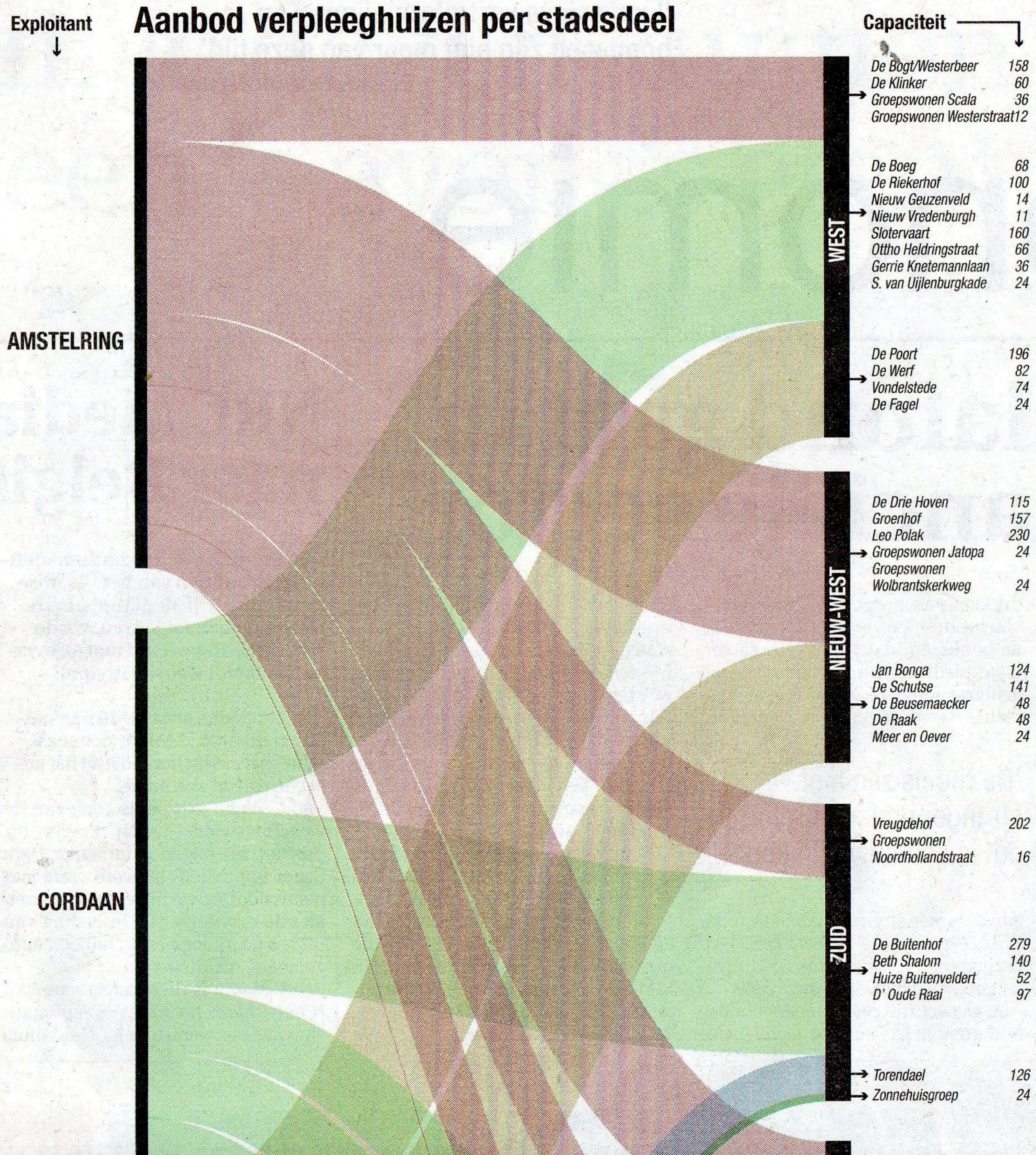
zo opbrak dat ze was aangewezen op gespecialiseerde GGZ-zorg. Ze verhuisde om die reden naar Sint Jacob, aan de Plantage Middenlaan. "Ik had daar een bed en een kast - meer niet."

Omdat bekend werd dat ook Sint Jacob zou gaan sluiten, zocht de familie Zwiers naar een goed alternatief in de buurt van de Jordaan, waar de kinderen wonen en de kleinkinderen naar school gaan. Dat alternatief was er binnen Amstelring wel, maar ook slechts tijdelijk: Groenhof, een noodgebouw waar mensen naartoe zijn verhuisd uit Bernardus, dat plaatsmaakt voor seniorenappartementen.

Het bleek geen gekke keus. Hier voelt Tine zich thuis. Tine knuffelt met de marktkoopmannen van de Ten Katemarkt, ze zwaait vanuit haar raam naar de eigenaar van een coffeshop en belangrijker: ze is verknocht aan de medewerkers. Ze zijn lief voor haar, oprecht geïnteresseerd en dat kende ze nog niet van de andere woon-zorgcentra, dus wie gaat haar beloven dat ze dat in haar volgende onderkomen opnieuw krijgt. "Die kamer maakt me niet uit. Ik heb niet veel nodig. Het gaat me om de mensen."

Maar de Groenhof gaat dus ook sluiten. Renate Zwiers, huisarts, vindt dat allemaal heel treurig, want dat betekent voor haar moeder dat ze wéér moet wennen aan een nieuw huis, aan een nieuwe woon-omgeving, aan nieuwe mores, weer opnieuw contacten moet zien te leggen met medebewoners - waar ze naar eigen zeggen 'helemaal geen zin meer in heeft'.

Er verandert al zoveel, zeker voor kwetsbare ouderen, dus probeert Zwiers Amstelring te bewegen de medewerkers mee te laten gaan naar de nieuwe locatie. "Dat is de enige continuïteit die Amstelring kan waarmaken." Ze is een handtekeningactie begonnen om het team mee te krijgen naar, wat zij vermoedt, woon-zorgcentrum De Bogt-Westerbeer in West

zal gaan worden. Officieel is nog niets bevestigd. De onzekerheid duurt dus nog voort.

De situatie is illustratief voor wat er achter veel vitrages van de zorginstellingen speelt. Het is allemaal het gevolg van een grote hervormings- en tevens bezuinigingsoperatie waarbij de AWBZ wordt vervangen door de Wet langdurige zorg. De woon-zorgcentra worden ingericht voor mensen die complexe en zwaardere zorg nodig hebben. De rest blijft zelfstandig thuis wonen, met hulp uit 'de wijk'.

Amsterdammers hebben de laatste jaren al heel wat verpleeg- en verzorgingshuizen zien sluiten. Vooral de laatste twee jaar gaat het hard. In willekeurige volgorde sloot het A.H. Gerhardtshuis in West de deuren, Schinkelhaven aan de Schinkelkade werd gesloopt en zorginstelling PuurZuid besloot, gezien de nieuwe bezuinigingen in de ouderenzorg, ook maar niet te investeren in de nieuwbouw. In mei 2014 ging de vestiging Amsta tegen de grond – een bijna legendarische instelling aan de Amsteldijk die altijd bekend is gebleven onder de oude naam Tabitha. Verpleeghuis Wittenberg in de Plantagebuurt sloot eind vorig jaar. Ook centraal, verdween, zoals net genoemd, het Ber-

Verkopen, slopen of aanpassen

Zorginstellingen zoeken naar nieuwe vormen om het hoofd te bieden aan de nieuwe ontwikkelingen in de ouderenzorg:

■ Cordaan kiest voor behoud. Niet sluiten, niet slopen, maar het gaandeweg deels ombouwen van verzorgingshuizen naar zelfstandige ouderenwoningen. Dan hoeven de bewoners niet te verhuizen en komen op de leeggekomen plekken huurwoningen voor ouderen die niet in aanmerking komen voor een plek in het verzorgingshuis.

Het gebeurt nu met drie huizen: Nieuw Geuzenveld (Cornelis Outshoornstraat), De Boeg (Hoofdweg) en Riekerhof (Johan Jongkindstraat), maar de bedoeling is dat er meer volgen. Het appartement wordt dan een huurwoning met een eigen huisnummer, een eigen elektriciteits- en gasmeter en een eigen deur-

Wittenberg in de Plantagebuurt sloot eind vorig jaar. Ook centraal, verdween, zoals net genoemd, het Ber-

'Die kamer maakt me niet uit, het gaat me om de mensen'

nardus aan de Nieuwe Passeerdersstraat.

De komende jaren gaat er nog veel meer gebeuren. Sint Jacob heeft nog maar een bezetting van twintig procent en zal nog dit jaar sluiten. Op de nominatie om te worden gesloten staan De Den en (een deel van) De Drie Hoven in Nieuw-West, het verzorgingshuis Gaasperdam in Zuidoost en het Willem Dreeshuis in Oost. Honderden ouderen, niet zelden kwetsbaar en zeer zorgbehoevend, verhuizen noodgedwongen naar een ander tehuis.

Op de plekken waar de oude verzorgingshuizen worden gesloopt, bouwen projectontwikkelaars mooie seniorenwoningen, maar vaak in de vrije sector.

Zo komt op de plek van Bernardus, op de hoek Marnixstraat/Nieuwe Passeerdersstraat, het fonkelnieuwe De Makroon. De bewoners die inder tijd naar de Groenhof zijn verhuisd met het idee ooit terug te keren naar de nieuwbouw, zijn bang dat er voor hen geen plek is. Er zijn 71 mensen in Groenhof met een terugkeergarantie, er verrijzen slechts veertig zorgappartementen in de Marnixstraat waar Amstelring de zorg levert. Wat rest zijn vooral ouderenwoningen in de vrije sector met een minimale huur van 699 euro per maand. En die kunnen de meesten niet betalen, zegt Maureen van der Pligt van de vak-

bond Abvakabo FNV, die zich momenteel bemoeit met de sores in Groenhof omdat deze operatie ook veel banen in de zorg kost.

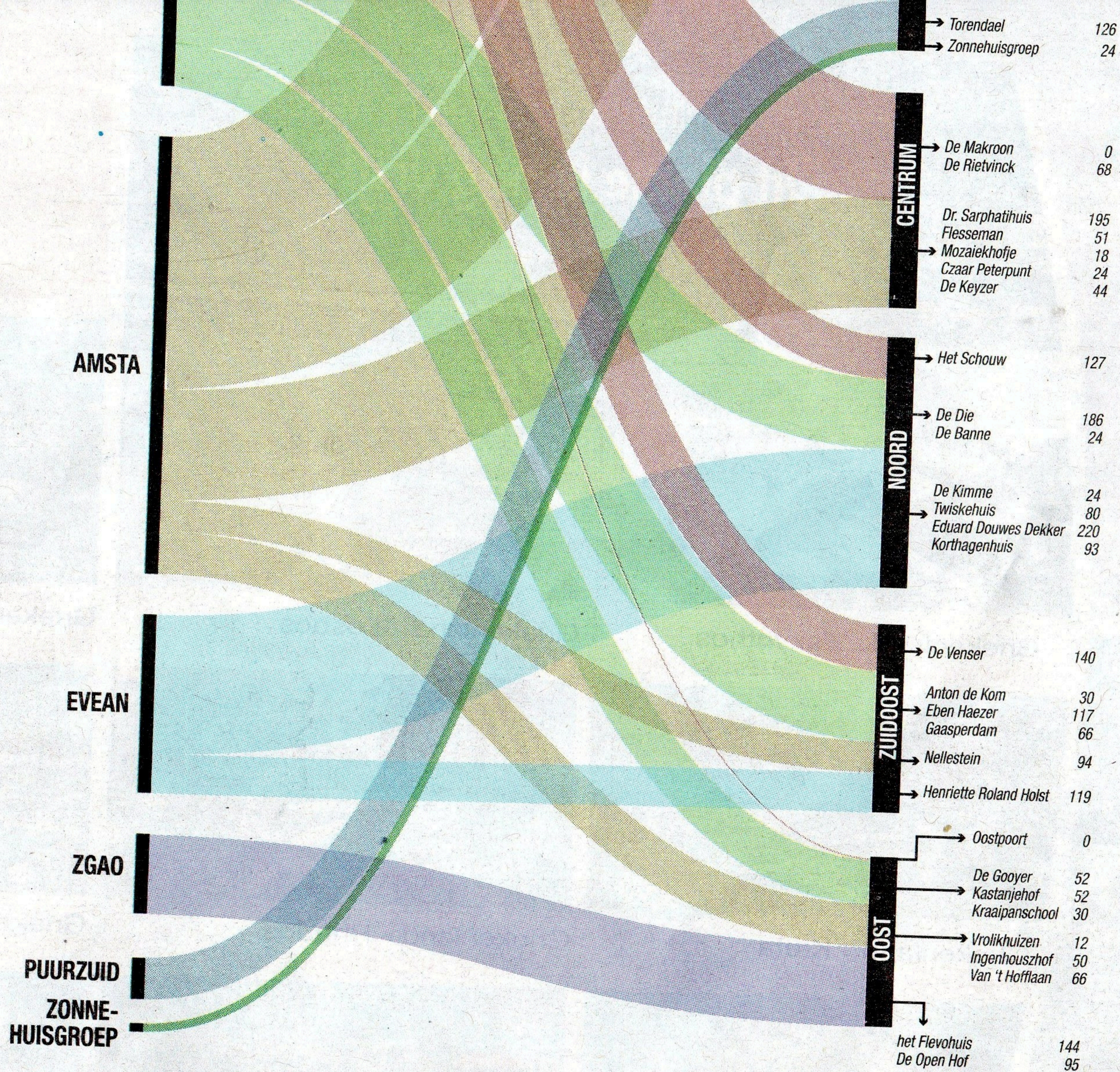
Alleen al in Amsterdam raken bij deze hervorming duizenden mensen hun baan kwijt. En hun wordt weinig perspectief geboden, zegt Van der Pligt. "Eigenlijk zien we alleen bij

Cordaan dat er echt moeite wordt gedaan om mensen om te scholen, naar bijvoorbeeld de horeca. Terwijl: als je hoort dat Amstelring Sint Jacob heeft verkocht voor 31 miljoen, maak je de medewerkers niet wijs dat er geen geld is voor scholing en een fatsoenlijk sociaal plan."

Ondertussen rijdt de trein in volle

vaart door. Dit jaar nog worden Sint Jacob (waar in 2013 nog 368 mensen woonden) en de Groenhof (157 plekken) definitief gesloten, volgend jaar is het Willem Dreeshuis aan de beurt (63).

Allemaal huizen waar Tine Zwiers heeft gewoond. "Je zou bijna denken dat het aan mij ligt."

ling is dat er meer volgen. Het appartement wordt dan een huurwoning met een eigen huisnummer, een eigen elektriciteits- en gasmeter en een eigen deurbel. De afspraak met het zorgkantoor is dat elk jaar zeventig appartementen worden omgebouwd. Cordaan haalde er vorig jaar met veel inspanningen 43.

Amstelring doet vastgoed van de hand, om vervolgens ruimte in de nieuwbouw terug te huren voor het verblijf van mensen die complexere en zwaardere zorg nodig hebben. Vaak zijn dat kleinere eenheden met dertig tot veertig plaatsen. Zo werd deze week bekend dat Sint Jacob voor 31 miljoen is verkocht aan een projectontwikkelaar. Eerder al werden Bernardus verkocht en Amsta aan de Amsteldijk. Er komen seniorenwoningen voor terug, vaak in de vrije sector. Amsta heeft het gebouw van woonzorgcentrum Ingenhouszhof in de Watergraafsmere verkocht. Het pand wordt deels gerenoveerd en zal door Amsta worden gehuurd. Er komen 66 plekken in kleinschalige woonvoorzieningen voor dementen.

Alle zorginstellingen leggen de aandacht steeds meer bij de complexe zorg. Dus worden de huizen die overblijven, ook meer toegerust op patiënten die zwaardere zorg nodig hebben. PuurZuid is van plan Torendael in de Rivierenbuurt om te vormen naar een zorgcentrum voor dementen. De 23 bewoners van De Den, ook dement, verhuizen ook naar Torendael. De Den sluit op termijn.

Hier en daar komen er nieuwe huizen bij, zoals De Fagel van Amsta, een nieuwe kleinschalige instelling voor mensen met dementie in de Staatsliedenbuurt. In Oostpoort komen honderd seniorenwoningen. Amstelring huurt er zestig plaatsen.